

Лекція 6

Тема: Початок Української революції

План

1. Прихід до влади у Росії більшовиків: позиція УЦР. Боротьба за владу в Києві 28–31 жовтня 1917 р.
2. III Універсал УЦР. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради після проголошення Української Народної Республіки.
3. Галицько-буковинський курінь Січових стрільців.
4. Події 1917 року в Криму. Курултай і Кримська Народна Республіка. Кримськотатарський національний рух.

Література: П-1: §15, П-2: тема 12, § 1; П-3 §16

Електронні підручники

[Istoriia Ukrainy 10klas Turchenko.pdf](#)

[Istoriia Ukrainy 10klas Pometun.pdf](#)

[10-klas-istorija-ukrajini-vlasov-2018-stand.pdf](#)

[Istoriia Ukrainy 10klas Kulchyckyj.pdf](#)

1. В 1917 р. на арену політичної боротьби в Росії активно виступає найрадикальніша частина соціал-демократії – більшовики. 25-26 жовтня (7-8 листопада) 1917 року у Петрограді більшовики здійснивши державний переворот, захопили владу і утворили новий уряд – Раду Народних Комісарів на чолі з Леніном.

ЦР засудила переворот, не визнала владу більшовиків і зайняла щодо неї ворожу позицію.

Запеклі бої за владу точилися в Києві **28-31 жовтня 1917 року** між трьома політичними силами: більшовицькими військовими частинами, що становили 6500, військами, які підтримували Тимчасовий уряд (10 тис.) та військовими частинами Української Центральної Ради (18 тис.).

У прийнятій 27 жовтня відозві «До всіх громадян України», ЦР негативно оцінила переворот у Петрограді і наголосила, що влада має належати усій революційній демократії, а не більшовикам.

В умовах запеклої боротьби УЦР взяла під контроль у Києві всі ключові пункти, в тому числі пошту та телеграф і влада в столиці перейшла до рук Центральної ради.

За цих обставин ЦР і Генеральний Секретаріат активізували свою діяльність по державотворенню в Україні.

31 жовтня ЦР прийняла рішення щодо поширення її повноважень на території всіх українських губерній.

2. 7 (20 листопада) 1917 р. ЦР прийняла **III Універсал**, де проголошувалося, що віднині Україна є Українською Народною Республікою (УНР) як автономія в складі Російської республіки, яка повинна стати «федерацією рівних народів».

Третій Універсал оголосив широку програму соціально-економічних перетворень, зокрема скасував велику приватну власність на землю, встановив 8-годинний робочий день, проголосив широкі демократичні свободи і ліквідацію смертної кари, на 9 січня 1918 р. призначив Українські Установчі збори, яким ЦР мала передати владу.

III Універсал запроваджував державний контроль над виробництвом, висунув вимоги до союзників і ворогів негайно розпочати мирні переговори, проголосив право й можливість застосування мов, усім народностям надавалася національно-персональна автономія.

Проголошення III Універсалом УНР стало визначною історичною подією, яка знаменувала відродження української державності. Однак, Україна згідно III Універсалу залишалась в складі Росії. Як показали подальші події, ця позиція була хибною.

III Універсал УЦР (7 листопада 1917 р.)	
<i>Причини проголошення</i>	25-26 жовтня 1917 р. – більшовики на чолі з В.Леніним здійснили державний переворот і скинули Тимчасовий уряд. В Києві розгорнулася боротьба між трьома політичними силами: більшовиками, штабом КВО (прагнув відновити владу Тимчасового уряду) і Центральною Радою.
<i>Основні положення</i>	Проголошення Української Народної Республіки (УНР) у складі Російської федерації До скликання Установчих зборів України законодавчу владу здійснює УЦР, а виконавчу – Генеральний секретаріат. Включення до УНР дев'яти українських губерній (без Криму). Земля – власність трудового народу, що має перейти до нього без викупу. Уведення 8-годинного робочого дня, встановлення державного контролю над виробництвом. Проголошення демократичних свобод. Скасування смертної кари. Упорядкування судової системи. Визнання прав національних меншин на національно-територіальну автономію. Заклик до всіх воюючих держав розпочати мирні переговори. Визначення дня виборів та скликання Установчих зборів.
<i>Результати та наслідки</i>	Положення універсалу викликали неоднозначне ставлення різних політичних сил. Утворення суперечливого становища: з одного боку, УНР залишалася складовою частиною Росії, з іншого – УЦР не визнавала РНК.

Після проголошення III Універсалу УЦР та її уряд мали велику підтримку серед населення України. Однак уряд проявив нерішучість у вирішенні основних завдань. Конфіскація земель і передача їх у руки селян здійснювалися повільно, залишалася в недоторканості стара банківська система, були збережені старий судовий апарат, старе законодавство, система освіти й навчання. Тому Центральна Рада поступово втрачає підтримку з боку народних мас.

В умовах формування нової державності важливе значення мають відносини з іноземними державами. Керівники Центральної ради добилися офіційного визнання УНР Антантою. Однак реальної допомоги від цих держав Україна не отримала.

Сподіваючись на поразку більшовиків, лідери УЦР звернулися до крайових урядів Кубані, Дону, Сибіру, Криму, Молдавії з пропозицією вступити в переговори з метою утворення федерації. Ця позиція була хибною, тому що вела до формування в майбутньому нового демократичного уряду федеративної Росії.

3. Галицько-буковинський курінь січових стрільців – це військовий підрозділ сформований у листопаді 1917 року у Києві з колишніх військовополонених ЗС Австро-Угорщини. Цей підрозділ відзначився в більшості визначних подій Української революції. В цілому члени підрозділу ставили за мету під егідою Центральної Ради звільнити західноукраїнські землі від Австро-Угорської імперії.

Цей курінь став свого роду гвардією прихильників Української революції. Він охороняє Центральну Раду, охороняє особисто М. Грушевського

Після приходу до влади П. Скоропадського курінь складає зброю, його вояки брали участь в антигетьманському повстанні.

Після більшовицького перевороту почали контактувати з білогвардійськими силами, брали участь у подіях громадянської війни 1918-1920 рр.

4. У квітні 1917 року в Сімферополі був скликаний з'їзд мусульман Криму, який обрав **Мусульманський виконавчий комітет**. Головним завданням Мусвиконкому було «неухильне прагнення впровадження серед кримськотатарського населення свідомого ставлення до загальноросійської та, зокрема, кримськотатарської революції». Російський Тимчасовий уряд був змушений визнати Мусвиконком як орган національно-культурної автономії кримських татар. На першому етапі революції кримсько-татарські політики вимагали лише національно-культурної автономії у складі демократичної Росії.

Проте в липні 1917 року була створена перша кримськотатарська політична партія – **Національна партія**, у якій сформувалося дві течії: прихильники автономії Криму та відновлення незалежності кримськотатарської держави.

8 грудня 1917 року в залі суду Ханського палацу в Бахчисараї розпочалося засідання **Курултаю**. **13 грудня Курултай проголосив Кримську Народну Республіку**. Це була перша в світі мусульманська республіка. УЦР у грудні 1917 визнала КНР.

Разом з тим Петроградський Раднарком не визнав КНР. За його наказом кримські більшовики в ніч на **16 грудня** захопили Севастополь. **Наприкінці січня 1918 року** більшовики захопили весь Крим і оголосили про розпуск Курултаю. У березні було проголошено Соціалістичну Радянську Республіку Тавриди.

Опорний конспект надсилати на електронну пошту: sviqenko1977@gmail.com